

RANGTASVIRDA RANG NAZARIYASINING ASOSIY QONUNIYATLARI

<https://doi.org/10.70728/orien.v07.i05.032>

Abdullayev Alimardon Haydarovich
Muxtorova Sarvinozxon Jamoliddin qizi
Qo‘qon davlat universiteti

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada rangtasvir san‘atida rang nazariyasining asosiy qonuniyatlari, ularning badiiy ifoda vositasi sifatidagi ahamiyati hamda tasviriy san‘at ta‘limidagi pedagogik imkoniyatlari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Rang insonning estetik idroki va emotsional holatiga bevosita ta‘sir ko‘rsatuvchi muhim vizual element bo‘lib, rangtasvir san‘atida obraz yaratish, kompozitsion muvozanatni ta‘minlash va badiiy g‘oyani ifodalashda asosiy rol o‘ynaydi. Tadqiqot jarayonida rang nazariyasining ilmiy asoslari, jumladan rang doirasi, rang uyg‘unligi, kontrast, kolorit va ranglarning o‘zaro ta‘siri kabi tushunchalar o‘rganildi. Shuningdek, rang nazariyasining tarixiy rivojlanishi, mashhur rassomlar ijodida rangdan foydalanish xususiyatlari hamda rangtasvir darslarida ushbu nazariy bilimlarni o‘rgatish metodlari tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari rang nazariyasining qonuniyatlarini o‘rganish o‘quvchilarning badiiy tafakkurini rivojlantirish, rang uyg‘unligini to‘g‘ri tanlash va estetik didni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatdi.

Kalit so‘zlar: rangtasvir, rang nazariyasi, rang doirasi, rang uyg‘unligi, kontrast, kolorit, tasviriy san‘at, estetik idrok, kompozitsiya

BASIC LAWS OF COLOR THEORY IN PAINTINGS

Abdullaev Alimardon Haydarovich
Mukhtorova Sarvinozkhon Jamoliddin kizi
Kokand State University

Abstract: This scientific article scientifically analyzes the basic laws of color theory in painting, their importance as a means of artistic expression, and their pedagogical possibilities in fine arts education. Color is an important visual element that directly affects the aesthetic perception and emotional state of a person, and plays a key role in creating an image, ensuring compositional balance, and expressing an artistic idea in painting. During the research, the scientific foundations of color theory were studied, including concepts such as the color circle, color harmony, contrast, color and color interaction. Also, the historical development of color theory, the features of the use of color in the work of famous artists, and methods of teaching

this theoretical knowledge in painting lessons were analyzed. The results of the research showed that studying the laws of color theory is important for developing students' artistic thinking, choosing the right color harmony, and forming aesthetic taste.

Keywords: color theory, color wheel, color harmony, contrast, color, fine arts, aesthetic perception, composition

Kirish

Tasviriy san'atda rang muhim badiiy ifoda vositasi bo'lib, u obraz yaratish, g'oyani ifodalash va tomoshabinning emotsional holatiga ta'sir ko'rsatishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Rangtasvir san'atida rang nazariyasining asosiy qonuniyatlarini bilish rassom uchun zarur bo'lgan asosiy bilimlardan biri hisoblanadi, chunki ranglarning o'zaro uyg'unligi, kontrasti va koloritning to'g'ri tanlanishi asarning umumiy estetik qiymatini belgilaydi. Rang nazariyasi insonning rangni qabul qilish jarayoni, ranglarning o'zaro ta'siri va ularning psixologik ta'sirini o'rganadi. Tarixiy jihatdan rang nazariyasi ko'plab olimlar va rassomlar tomonidan o'rganilgan bo'lib, ular ranglarning fizik va optik xususiyatlarini ilmiy asosda izohlashga harakat qilganlar. Zamonaviy tasviriy san'at ta'limida rang nazariyasini o'rganish o'quvchilarning badiiy tafakkurini rivojlantirish, ularni rang uyg'unligini to'g'ri tanlashga o'rgatish hamda ijodiy qobiliyatlarini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Mazkur maqolaning maqsadi rangtasvir san'atida rang nazariyasining asosiy qonuniyatlarini ilmiy jihatdan tahlil qilish va uning tasviriy san'at ta'limidagi pedagogik ahamiyatini aniqlashdan iborat.

Metodologiya. Mazkur tadqiqotda tizimli tahlil, san'atshunoslik metodlari, qiyosiy tahlil hamda pedagogik kuzatuv usullaridan foydalanildi. Rang nazariyasining asosiy tushunchalari va qonuniyatlarini o'rganish jarayonida ilmiy adabiyotlar, tasviriy san'at nazariyasi bo'yicha manbalar hamda mashhur rassomlar asarlari tahlil qilindi. Shuningdek, rangtasvir darslarida rang nazariyasini o'rgatish jarayonini kuzatish orqali o'quvchilarning rangni idrok etish va rang uyg'unligini tanlash qobiliyatlari baholandi. Tadqiqot davomida rang doirasi, rang kontrasti, issiq va sovuq ranglar, ranglarning optik aralashuvi kabi tushunchalar ilmiy asosda o'rganildi va ularning tasviriy san'atdagi o'rni tahlil qilindi.

Natijalar. Tadqiqot natijalari rang nazariyasining asosiy qonuniyatlari rangtasvir san'atida badiiy ifodaning asosini tashkil etishini ko'rsatdi. Rang doirasi ranglar o'rtasidagi bog'liqlikni tushunishga yordam berib, rang uyg'unligini yaratishda muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Rang kontrasti esa tasvirga dinamika va ifodaviylik bag'ishlaydi, ayniqsa yorug'lik va soya tasvirida kontrast muhim rol o'ynaydi. Issiq va sovuq ranglarning uyg'unligi tasvirga fazoviy chuqurlik beradi, ranglarning optik aralashuvi esa yangi rang effektlarini hosil qilish imkonini yaratadi.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, rang nazariyasini chuqur o'rganish o'quvchilarning rangni idrok etish qobiliyatini rivojlantiradi, ularni rang uyg'unligini to'g'ri tanlashga o'rgatadi hamda badiiy tafakkurni shakllantiradi.

Muhokama. Rang nazariyasining tasviriy san'atdagi o'rni va ahamiyati keng qamrovli bo'lib, u nafaqat texnik bilim, balki badiiy ifoda vositasi sifatida ham qaraladi. Rangtasvirda ranglardan to'g'ri foydalanish rassomning professional mahoratini belgilovchi muhim omillardan biridir. Tasviriy san'at ta'limida rang nazariyasini o'rgatishda nazariy bilimlar bilan bir qatorda amaliy mashg'ulotlar ham muhim ahamiyatga ega. O'quvchilar rang uyg'unligini amaliy mashg'ulotlar orqali o'rganib, ranglar yordamida turli badiiy obrazlar yaratishni o'zlashtiradilar. Shu bilan birga, rang nazariyasini o'rgatishda zamonaviy pedagogik metodlardan foydalanish o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi.

Xulosa

Tadqiqot natijalari rang nazariyasining asosiy qonuniyatlari rangtasvir san'atida muhim o'rin tutishini ko'rsatdi. Ranglardan to'g'ri foydalanish tasvirning badiiy ifodaviyligini oshiradi, kompozitsion muvozanatni ta'minlaydi va estetik qiymatini belgilaydi. Rang nazariyasini o'rganish o'quvchilarning badiiy tafakkurini rivojlantirish, ularni ijodiy yondashuvga o'rgatish va estetik didni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Itten J. The Art of Color.
2. Kandinsky V. Concerning the Spiritual in Art.
3. Arnheim R. Art and Visual Perception.
4. Gombrich E. The Story of Art.
5. Eisner E. The Arts and the Creation of Mind.
6. Rangtasvir nazariyasi bo'yicha ilmiy manbalar.
7. Tasviriy san'atni o'qitish metodikasi bo'yicha adabiyotlar.
8. Estetika va san'atshunoslik bo'yicha ilmiy tadqiqotlar.
9. Rang psixologiyasi bo'yicha ilmiy maqolalar.